

Bevolkingsprognose 2006–2050: veronderstellingen over emigratie

Han Nicolaas

De uitkomsten van de nieuwe bevolkings- en allochtonenprognose zijn mede gebaseerd op veronderstellingen over het toekomstig aantal emigranten. Op basis van een retourmigratiemodel voor buiten Nederland geboren personen worden veronderstellingen gedaan over het aandeel immigranten dat in de loop der tijd weer vertrekt. Verwacht wordt dat in 2050 50 duizend in het buitenland geboren personen Nederland zullen verlaten. Daarnaast zullen 43 duizend autochtonen en tweede generatie allochtonen uit Nederland vertrekken. Dit houdt in dat in 2050 naar verwachting 93 duizend emigranten Nederland zullen verlaten. Van de buiten Nederland geboren emigranten vormen EU-burgers de grootste afzonderlijke groep. Deze groep bestaat overwegend uit (voormalige) arbeidsmigranten. Andere grote groepen emigranten worden gevormd door Aziaten en personen uit de overige niet-Europese landen.

1. Inleiding

In december 2006 zijn de nieuwe bevolkingsprognose en allochtonenprognose van het CBS gepubliceerd. Deze prognoses zijn gebaseerd op veronderstellingen over toekomstige ontwikkelingen van geboorte, sterfte en buitenlandse migratie. In Garssen en Van Duin (2006) zijn de belangrijkste uitkomsten en achterliggende veronderstellingen van deze prognoses gepubliceerd. Dit artikel gaat verder in op de veronderstellingen over de toekomstige ontwikkelingen van de emigratie.

In de langetermijnprognose van 2004 is de emigratie voor het eerst gemodelleerd aan de hand van het retourpercentage: het percentage immigranten dat na verloop van tijd weer vertrekt. Hiertoe werd een nieuw model ontwikkeld, waarin emigratiekansen naar verblijfsduur worden toegepast op immigranten naar verblijfsduur. Dit 'retourmigratiemodel' kan niet alleen worden gebruikt voor de prognose van het aantal emigranten, maar ook voor de ontwikkeling van het aantal eerste generatie allochtonen naar verblijfsduur. Voor een uitvoerige beschrijving van dit model wordt verwezen naar De Jong en Nicolaas (2005). Ook in de nieuwe prognose is het retourpercentage als indicator gebruikt om emigratiekansen en aantallen emigranten af te leiden.

2. Ontwikkeling van retourpercentages tussen 1995 en 2005

Het retourpercentage kan worden berekend door te kijken naar het aantal immigranten dat zich in een bepaald kalenderjaar in Nederland vestigt en vervolgens na te gaan welke aantallen in hetzelfde jaar en in de daarop volgende jaren weer uit Nederland vertrekken. Vanwege de grote verschillen in migratiegedrag tussen mannen en vrouwen,

wordt het retourpercentage voor mannen en vrouwen afzonderlijk berekend. Voor de toepassing in de prognose is het noodzakelijk het retourpercentage nader op te splitsen naar de herkomstgroepen die in de (allochtonen)prognose worden gehanteerd. Het retourpercentage wordt overigens niet als zodanig in het retourmigratiemodel gebruikt. Gewerkt wordt met het percentage immigranten dat is geëmigreerd naar verblijfsduur (het aantal jaren dat is verstreken sinds de vestiging in Nederland). De som van deze percentages over alle verblijfsduren levert het retourpercentage op. Bovendien wordt in het retourmigratiemodel een nader onderscheid gemaakt naar de leeftijd bij immigratie, aangezien het retourpercentage sterk blijkt te variëren met deze leeftijd. Hiertoe zijn tienjaarsleeftijdsklassen gekozen. In het algemeen geldt dat het retourpercentage van immigranten die bij aankomst tussen 30 en 60 jaar waren veel hoger ligt dan dat van degenen die als kind of op hoge leeftijd zijn gearriveerd.

Het retourpercentage voor de nieuwe bevolkingsprognose is berekend op basis van een longitudinaal bestand met alle immigranten en emigranten vanaf 1995 tot en met 2005. Hierbij is onderscheid gemaakt naar geslacht, leeftijd, verblijfsduur in Nederland en een aantal geboortelandgroepen. Tevens is rekening gehouden met de zogenaamde administratieve opnemingen en afvoeringen. Veel mensen die Nederland verlaten, melden dit niet bij de gemeente. Deze mensen, die na enige tijd administratief worden afgevoerd uit het bevolkingsregister, worden gerekend tot de (niet-gemelde) emigranten. Voor iedere persoon die op enig moment administratief is afgevoerd, is onderzocht of deze persoon later in hetzelfde jaar of eventueel in volgende jaren weer administratief is opgenomen. Is dit niet het geval, dan wordt deze persoon tot de emigranten gerekend. Is deze persoon wel weer administratief opgenomen, dan wordt hij of zij niet gerekend tot de emigranten.

Het aantal emigranten kan door deze methode in (zeer) recente jaren 'kunstmatig' op een hoger niveau liggen dan het aantal emigranten in eerdere jaren (Alders en Nicolaas, 2003). Van de administratief afgevoerde personen in 2004 en 2005, bijvoorbeeld, zal een veel groter deel nog niet administratief zijn opgenomen (en dus in de emigratiecijfers worden meegenomen) dan van de in eerdere jaren administratief afgevoerde personen. In de vorige prognose is met behulp van een duuranalyse van de administratieve afvoeringen van 1995 een schatting gemaakt van het aantal nog te verwachten administratieve opnemingen van immigratiecohort 1995. Uit deze analyse bleek dat het effect van deze extra opnemingen op de terugkeerpercentages gering is: voor mannen lagen de aldus gecorrigeerde retourpercentages ongeveer één procentpunt lager dan de oorspronkelijke retourpercentages. Voor vrouwen was dit ongeveer een halve procentpunt (De Jong en Nicolaas, 2005).

In het retourmigratiemodel dienen veronderstellingen te worden geformuleerd over het percentage immigranten dat (uiteindelijk) weer vertrekt. Hiertoe is gebruik gemaakt van het verloop van de retourmigratie in de immigratiecohorten 1995–2005. De gerealiseerde retourmigratie tot en met 2005 is weergegeven in *grafiek 1*, waarbij een uitsplitsing is gemaakt naar geslacht en een zestal herkomstgroepen: Turkije, Marokko, Suriname, Nederlandse Antillen + Aruba, overige niet-westerse migranten en westerse migranten. Aangezien in de bevolkingsprognose elf herkomstgroepen worden onderscheiden (naast autochtonen en tweede generatie allochtonen), worden de uitkomsten van de groepen 'overig niet-westers' en 'westers' in een latere fase nog nader uitgesplitst. Voor autochtonen en tweede generatie allochtonen worden aparte veronderstellingen opgesteld, aangezien de emigratie van deze personen niet met behulp van het retourmigratiemodel kan worden geprognosticeerd.

Het retourpercentage is het hoogst voor westerse migranten: twee derde van de mannen en ruim de helft van de vrouwen is na tien jaar al weer vertrokken. Dat dit percentage zo hoog is, hangt samen met het feit dat arbeid en studie voor deze groep migranten belangrijke motieven zijn om naar Nederland te komen. Na enkele jaren werken of na het voltooien van de studie keert men vaak weer terug naar het land van herkomst. Het retourpercentage voor migranten uit de Nederlandse Antillen en Aruba ligt 5 à 10 procentpunten lager. Voor deze migranten vormt studie ook een belangrijk migratiemotief. Bovendien kunnen zij, omdat ze de Nederlandse nationaliteit hebben, gemakkelijk 'heen en weer' migreren.

De retourmigratie van migranten uit Turkije, Marokko en Suriname ligt ongeveer de helft lager dan die van Antillianen en Arubanen. Turken, Marokkanen en Surinamers komen namelijk voor een belangrijk deel voor gezinsvorming (en gezinshereniging) naar Nederland, en dit brengt lagere retourpercentages met zich mee.

Het retourpercentage van migranten uit de overige niet-westerse landen ligt weer belangrijk hoger. Dit houdt mogelijk verband met het feit dat het gedeeltelijk gaat om asielzoekers waarvan het merendeel, na afwijzing van het verzoek, weer vertrekt uit Nederland, dan wel in de administratieve afvoeringen terecht komt.

Het retourpercentage is voor mannen meestal hoger dan voor vrouwen. Dit hangt mogelijk samen met het feit dat vrouwen vaker dan mannen vanwege gezinsvorming naar Nederland komen (namelijk een derde van de vrouwen tegen 15 procent van de mannen). Uitzondering op deze regel vormen migranten uit de Nederlandse Antillen en Aruba, bij wie de retourmigratie van mannen en vrouwen vrijwel even groot is.

3. Veronderstellingen over het uiteindelijk retourpercentage

Op basis van waarnemingen tot en met 2005 is een schatting gemaakt van het uiteindelijk te verwachten retourmigratiepercentage van de immigratiecohorten 1995–2005. *Grafiek 2* geeft hiervan een beeld. Deze schatting wordt gehanteerd als het retourpercentage dat ook voor toekomstige immigratiecohorten zal gelden. Overigens dient

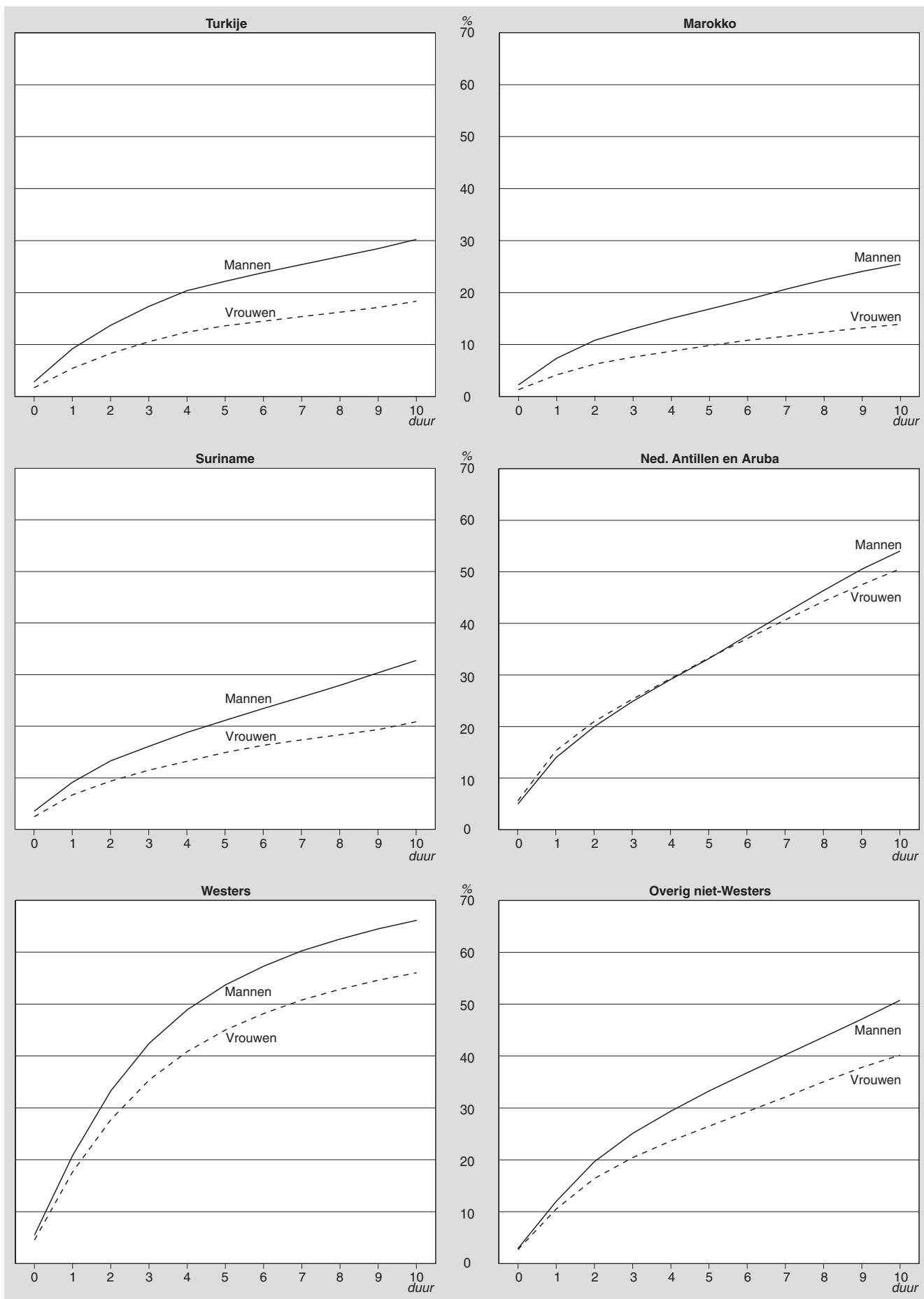
te worden opgemerkt dat in de praktijk per tienjaarsleeftijdsklasse de uiteindelijke retourpercentages zijn bepaald. Het percentage dat in *grafiek 2* is afgebeeld, vormt dan een gewogen gemiddelde van deze leeftijdsspecifieke retourpercentages.

Allereerst valt op dat voor alle onderscheiden herkomstgroepen wordt verondersteld dat verreweg het grootste deel van het uiteindelijk retourpercentage na tien waargenomen verblijfsjaren al is gerealiseerd. Bij het opstellen van veronderstellingen over het uiteindelijk retourpercentage zijn de zes herkomstgroepen onderverdeeld in twee hoofdgroepen. In de eerste groep vallen de herkomstgroepen Turkije, Marokko en Suriname. Voor deze groep is en blijft gezinsvorming een belangrijk motief om naar Nederland te komen. Dit gegeven impliceert een relatief laag retourpercentage, aangezien men in het algemeen de intentie heeft in Nederland een toekomst (als gezin) op te bouwen. Verondersteld is dat 35 à 40 procent van de mannen uit deze groepen uiteindelijk weer vertrekt. Het retourpercentage van de vrouwen ligt bij deze groepen circa 10 procentpunten lager, omdat vrouwen vaker dan mannen voor gezinsvorming naar Nederland komen. Het uiteindelijk percentage retourmigranten is voor Turkse en Surinaamse mannen 5 procentpunten hoger ingesteld dan voor Marokkaanse mannen. Uit de waarnemingen blijkt namelijk dat de emigratie van Marokkanen op een lager niveau ligt dan de emigratie van Turken en Surinamers.

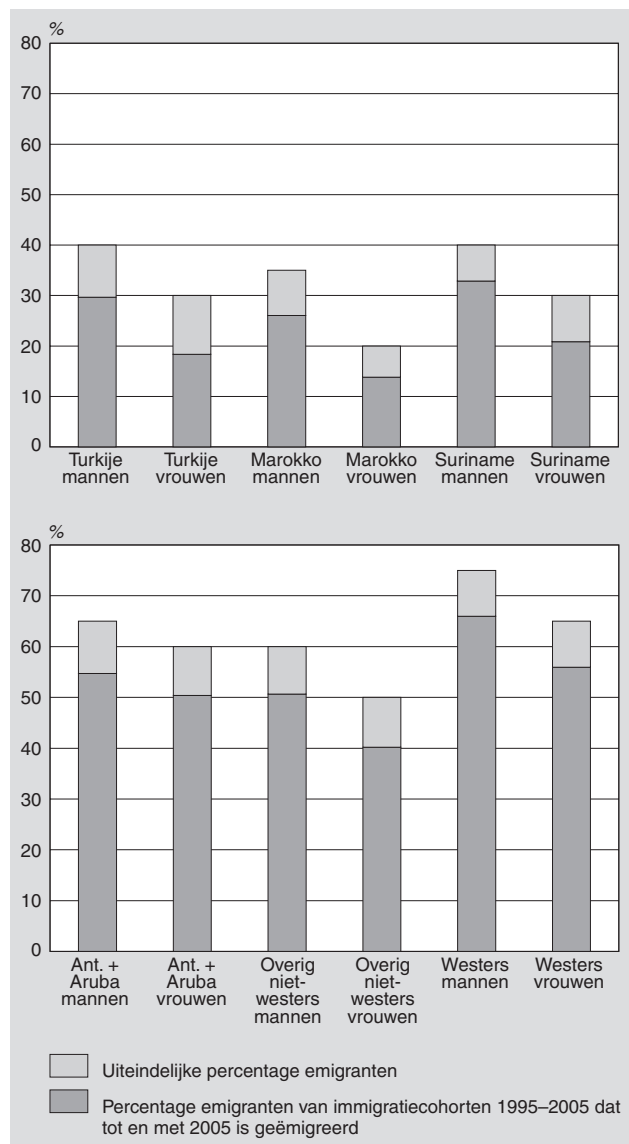
In de tweede hoofdgroep vallen de migranten uit de Nederlandse Antillen en Aruba, overige niet-westerse landen en westerse landen. Belangrijke (im)migratiemotieven voor deze groep zijn arbeid (vooral westerse landen), studie (alle drie landengroepen) en in mindere mate asiel (vooral overige niet-westerse landen). Deze immigratiemotieven brengen hogere retourpercentages met zich mee dan de overwegend gezinsgerelateerde motieven uit de eerste groep. Arbeidsmigranten en studenten verblijven vaak maar enkele jaren in Nederland en vertrekken dan weer. Voor asielzoekers geldt dat ze zich na een verblijf van een half jaar in het bevolkingsregister kunnen inschrijven. Als ze geen verblijfsvergunning krijgen, worden ze vervolgens weer uitgeschreven. In de tweede groep is het veronderstelde, uiteindelijke retourpercentage voor westerse migranten het hoogst, op een niveau van 75 procent. Voor vrouwen ligt dit retourpercentage 10 procentpunten lager, aangezien ook in de waarnemingen tot en met 2005 een dergelijk verschil optreedt. Het retourpercentage van mannen uit de Nederlandse Antillen en Aruba is 10 procentpunten lager dan het retourpercentage van westerse mannen. Analooq aan de waargenomen retourmigratie tot en met 2005, is het uiteindelijk retourpercentage voor de vrouwen 5 procentpunten lager ingesteld dan voor de mannen. Van de overig niet-westerse mannen, ten slotte, is de helft tot en met 2005 weer teruggekeerd. Verondersteld wordt dat uiteindelijk 60 procent weer vertrekt uit Nederland. Zowel het waargenomen als het geprognosticeerde retourpercentage voor de vrouwen in deze groep is 10 procentpunten lager dan dat van de mannen.

Op basis van deze retourpercentages zijn veronderstellingen geformuleerd met betrekking tot de emigratiekansen naar leeftijd, geslacht en jaar voor het bevolkingsprognosemodel.

1. Percentage emigranten van immigratiecohorten 1995–2005 naar geslacht, verblijfsduur in jaren en herkomstsgroepering (eerste generatie)

2. Retourpercentages van immigratiecohorten 1995–2005 en uiteindelijk retourpercentage naar geslacht en herkomstgroepering (eerste generatie)

4. Ontwikkelingen in de emigratie 1987–2006

Met behulp van het retourmigratiemodel zal de emigratie worden geprognosticeerd voor de periode 2006–2050. Op jaarbasis zijn er waarnemingen over de emigratie beschikbaar tot en met 2005. Voor 2006 is op basis van de maandcijfers tot en met september een ‘nowcast’ gemaakt van het jaarcijfer. In het retourmigratiemodel zullen de (per kalenderjaar gerangschikte) duurspecifieke retourmigratiepercentages zodanig worden aangepast dat de emigratie volgens dit model in 2006 consistent is met de nowcast.

Alvorens de uitkomsten over emigratie volgens het retourmigratiemodel te belichten, wordt eerst ingegaan op ontwikkelingen in de emigratie in de periode 1987–2006. Hierbij worden alle in de prognose onderscheiden herkomstgroepen getoond, alsmede emigranten die afkomstig zijn uit Nederland (autochtonen inclusief tweede generatie allochtonen). Uit *grafiek 3* komt naar voren dat de stijging van het aantal emigranten sinds eind jaren negentig zich in 2005 en 2006 heeft voortgezet. In 2005 vertrokken 120

duizend mensen uit Nederland; voor 2006 werd een recordaantal van 132 duizend emigranten verwacht. Deze stijging kan zijn veroorzaakt door (een combinatie van) meerdere factoren: de economische situatie in Nederland en omliggende landen, de huizenprijzen in de grensstreken, het migratiebeleid in andere landen, de aantrekkelijkheid van Nederland voor de huidige bevolking en het politieke en sociale klimaat in Nederland. Uit onderzoek van het NIDI uit 2005 blijkt dat economische motieven slechts een bescheiden rol spelen bij de beslissing van emigranten om Nederland te verlaten. Potentiële emigranten denken niet zozeer hun eigen leefsituatie in het nieuwe land te kunnen verbeteren, maar verwachten veeleer een verbetering van de kwaliteit van de samenleving, de ‘publieke ruimte’. Zaken als bevolkingsdichtheid, ruimte, natuur en stilte spelen hierbij een rol (Ter Bekke et al., 2005). Bij de (sterk gestegen) emigratie naar de buurlanden België en Duitsland spelen de lagere huizenprijzen en de sinds 2001 bestaande mogelijkheid om voor een huis in deze landen hypotheekrenteaftrek te krijgen, een rol van betekenis. Vooral in de grensstreken is het aantal Nederlanders dat vlak over de grens woont, maar wel vaak nog in Nederland werkt, sterk gestegen.

De stijging van de emigratie doet zich bij vrijwel alle groepen emigranten voor, maar in het bijzonder bij in Nederland geboren personen, EU-burgers en Aziaten. In 2006 zijn ongeveer 62 duizend autochtonen en tweede generatie allochtonen geëmigreerd, 8 duizend meer dan in 2005. Het aantal emigrerende EU-burgers nam met bijna 3 duizend toe tot 22 duizend. Anderzijds laat de emigratie van Antillianen/Arubanen en personen uit overig Europa juist een verdere daling zien.

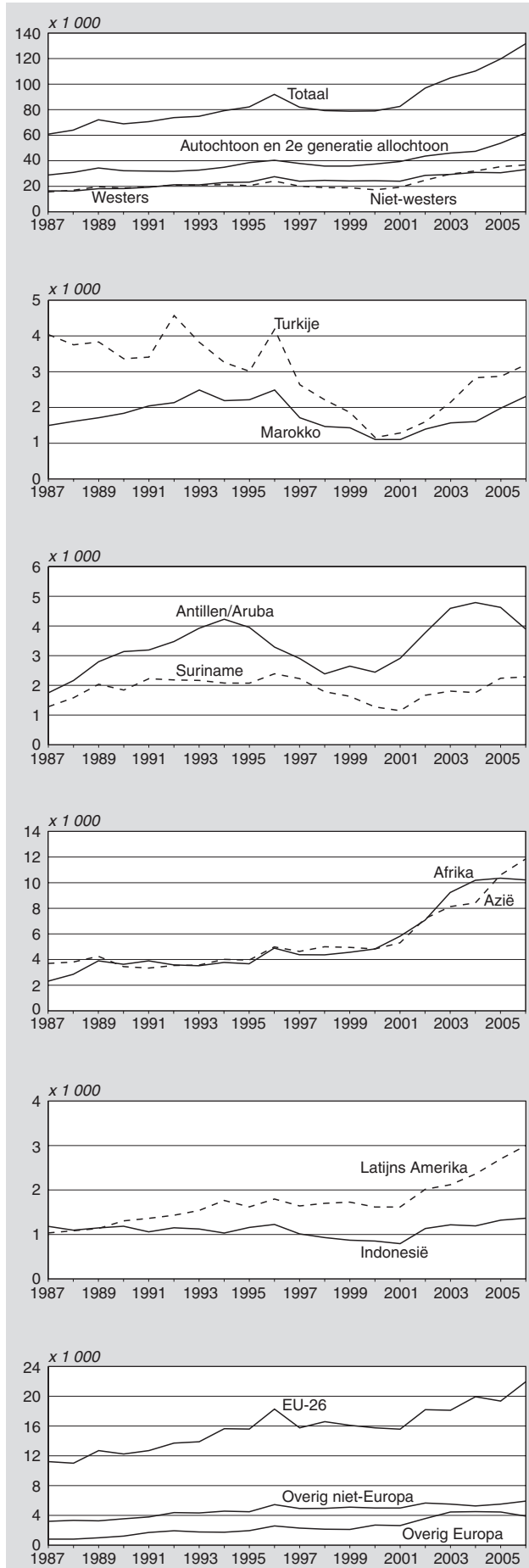
5. Trends in de toekomstige emigratie

In het buitenland geboren personen

De veronderstellingen over het uiteindelijk retourpercentage van in het buitenland geboren immigranten (zie paragraaf 3) hebben een longitudinale invalshoek. In de prognose dient de emigratie echter te worden voorspeld per kalenderjaar. Dit betekent dat hier een transversale invalshoek moet worden gehanteerd. Hiertoe worden in het retourmigratiemodel de duurspecifieke retourpercentages per kalenderjaar gerangschikt.

Vervolgens worden de transversaal gerangschikte duurspecifieke retourpercentages zodanig aangepast dat de emigratie volgens het model uitkomt op de nowcast van 2006. Het uiteindelijk retourpercentage op de lange termijn, zoals beschreven in paragraaf 3 (uitgesplitst naar verblijfsduren en leeftijdsklasse), wordt verondersteld te gelden in het kalenderjaar 2050. In het emigratiemodel is vervolgens (curvilineair) geïnterpoleerd tussen de duurspecifieke retourpercentages van 2006 en 2050 om de duurspecifieke retourpercentages voor 2007–2049 te verkrijgen. Door vermenigvuldiging van de duurspecifieke retourpercentages (van een betreffend immigratiecohort naar leeftijd bij immigratie) met de omvang van het immigratiecohort, kan de emigratie voor de periode 2006–2050 worden berekend.

3. Emigratie naar herkomstgroepering (eerste generatie), 1987–2006

Autochtonen en tweede generatie allochtonen

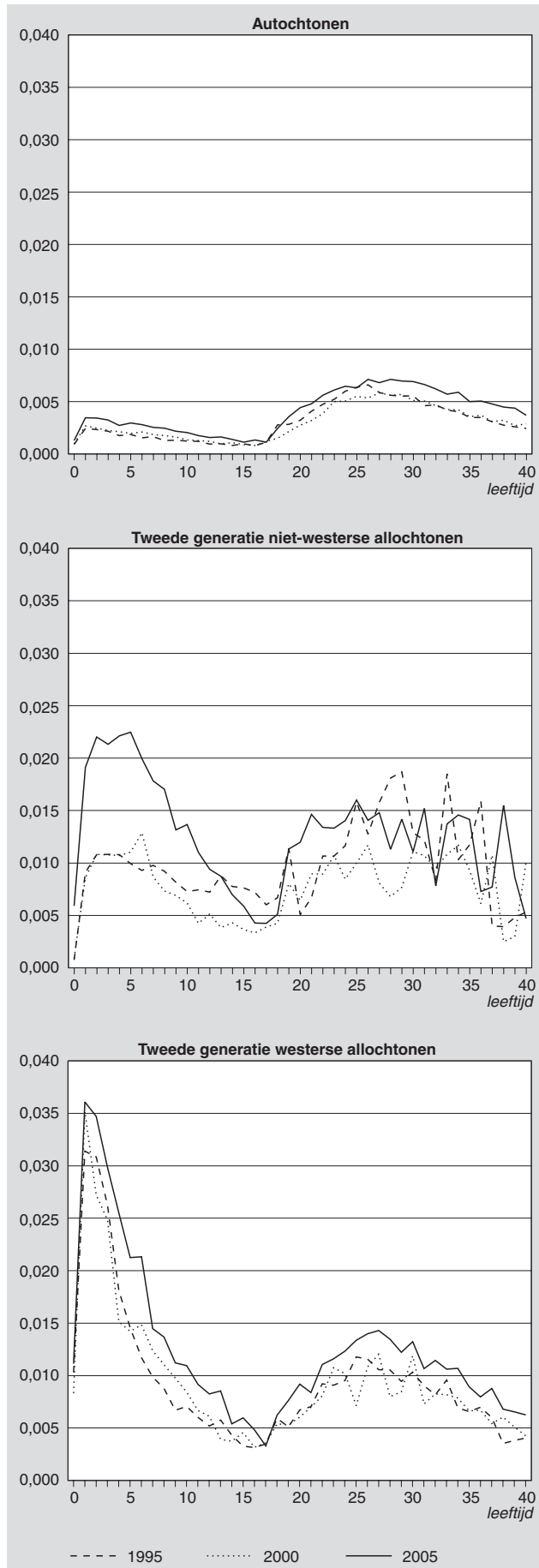
Van personen die in Nederland zijn geboren (autochtonen en tweede generatie allochtonen) kan de emigratie niet met behulp van het retourmigratiemodel worden geprognosticeerd. Als eindniveau voor deze totale groep zijn in de vorige prognose de emigratiekansen van 1996–2003 toegepast. Tussen dit eindniveau en de waarden in het startjaar zijn de waarden geïnterpoleerd. Door toepassing van de emigratiekansen op de geprognosticeerde bevolking van personen die in Nederland zijn geboren, is vervolgens de emigratie bepaald.

In de nieuwe prognose is voor het eerst een onderscheid gemaakt tussen autochtonen en tweede generatie allochtonen. Tweede generatie allochtonen hebben namelijk een veel hogere emigratiekans dan autochtonen. Gedeeltelijk komt dit doordat ze op jonge leeftijd met hun eerste generatie ouders meemigreren. Ook bij de 20-plussers ligt hun emigratiekans echter veel hoger dan die voor autochtonen (*grafiek 4*). Om deze reden zijn in de nieuwe prognose bij het bepalen van de emigratiekansen voor in Nederland geboren personen afzonderlijke veronderstellingen gemaakt voor autochtonen en tweede generatie allochtonen. Het effect van de toename van de tweede generatie op de emigratiekansen van in Nederland geboren personen wordt hierdoor expliciet in de veronderstellingen meegenomen. Voor de autochtonen wordt voor de emigratiekansen op lange termijn het niveau van de jaren 2002–2003 genomen. Vergeleken met de voorgaande decennia is dit een hoog niveau. Aangenomen wordt echter dat de zeer sterke stijging van de emigratie van autochtonen in de laatste paar jaar van voorbijaande aard zal zijn, zodat de emigratiekansen ten opzichte van het huidige niveau zullen dalen. Voor personen van 65 jaar of ouder is een iets hoger niveau ingesteld dan voor de jongere en middelbare leeftijden, omdat verondersteld wordt dat gepensioneerden steeds vaker zullen besluiten om naar het buitenland te verhuizen.

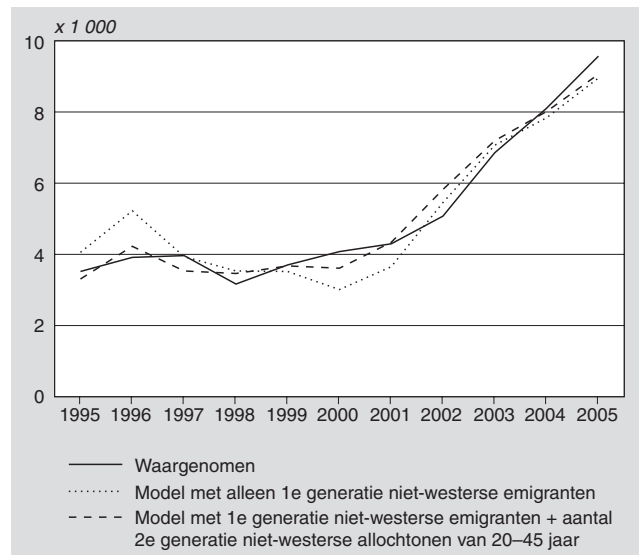
De stijging van het aantal tweede generatie emigranten blijkt grotendeels verklaard te kunnen worden door de stijging van het aantal eerste generatie emigranten. Voor de jonge leeftijden gaat het hierbij dus om kinderen die met hun (eerste generatie) ouders meemigreren. Daarnaast speelt ook de toename van het aantal tweede generatie allochtonen een rol in de stijging van het aantal emigranten. Voor de emigratie van tweede generatie niet-westerse allochtonen is dit uitgewerkt in twee modellen. Een model waarin alleen het aantal eerste generatie niet-westerse emigranten wordt meegenomen verklaart 90 procent van de ontwikkeling bij de emigratie van tweede generatie niet-westerse allochtonen tussen 1996 en 2006. Wordt ook het aantal 20–45-jarige tweede generatie niet-westerse allochtonen als verklarende variabele meegenomen, dan stijgt de verklaarde variantie tot 96 procent. *Grafiek 5* geeft de aantallen tweede generatie niet-westerse emigranten die met behulp van de twee modellen zijn geschat. Deze aantallen zijn weergegeven naast het waargenomen aantal emigranten.

Gezien deze hoge correlatie tussen de emigratie van tweede generatie allochtone emigranten en die van eerste ge-

4. Emigratiekansen voor autochtonen, 2e generatie niet-westerse en 2e generatie westerse allochtonen, 1995, 2000 en 2005

5. Emigratie van 2e generatie niet-westerse allochtonen volgens waarnemingen en twee modellen, 1995–2005

neratie allochtone emigranten, is voor de emigratiekansen van tweede generatie allochtonen van 18 jaar en jonger verondersteld dat ze een soortgelijke ontwikkeling doormaken als de emigratiekansen van de eerste generatie allochtonen uit dezelfde herkomstgroep. Voor de emigratiekansen van tweede generatie allochtonen van 19 jaar en ouder is gedeeltelijke convergentie verondersteld naar de emigratiekansen van de autochtonen. De verwachte daling van de emigratiekansen bij het merendeel van de herkomstgroepen van eerste generatie allochtonen heeft ook een daling van de kansen voor de tweede generatie tot gevolg. Tweede generatie allochtonen kennen echter ook op termijn een hogere emigratiekans dan autochtonen. De emigratiekansen van de totale groep in Nederland geboren personen worden door gewogen middeling uit de kansen voor de autochtonen en de tweede generatie allochtonen afgeleid.

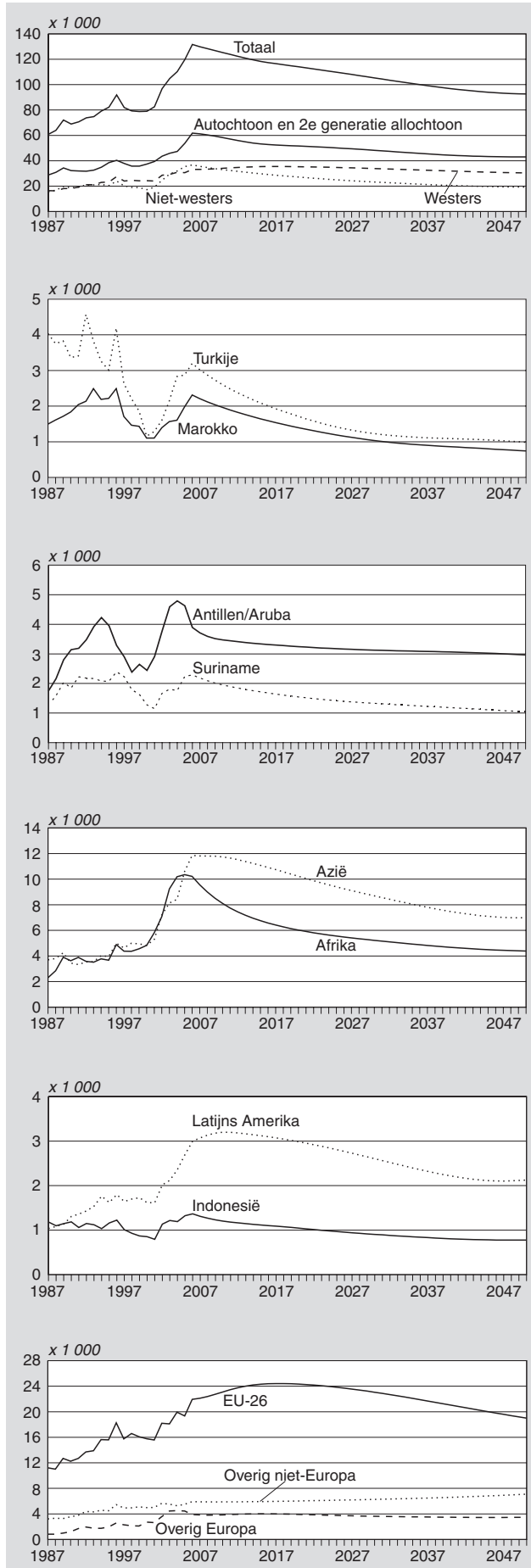
Uitkomsten

Grafiek 6 presenteert de aantallen emigranten voor de twaalf herkomstgroepen die in de prognose worden onderscheiden.

Voor alle niet-westerse groepen migranten geldt dat het aantal emigranten in de toekomst naar verwachting (vrijwel) continu zal dalen. Rond 2000 hebben grote aantallen immigranten zich in Nederland gevestigd. Mede hierdoor is het aantal emigranten in de jaren daarna sterk gestegen. Verwacht wordt dat in de toekomst veel kleinere stromen uit niet-westerse landen zullen komen dan in het recente verleden (Nicolaas, 2007). Dit heeft een neerwaarts effect op het aantal emigranten in de komende jaren. Daarnaast neemt de gemiddelde verblijfsduur van de al in Nederland wonende migranten toe. Daarmee zal voor deze groepen de kans om te vertrekken steeds kleiner worden. Door deze aspecten zal het aantal emigranten in de toekomst dalen.

Voor westerse migranten, die getalsmatig voor een groot deel gedomineerd worden door emigranten uit de landen

6. Emigratie naar herkomstgroepering (eerste generatie), 1987–2050

van de Europese Unie, is sprake van een andere ontwikkeling. Na een min of meer gelijkblijvend niveau tot 2009 zal het aantal emigranten toenemen, om rond 2020 weer geleidelijk te gaan dalen. De stijging vanaf 2009 hangt samen met het feit dat het aantal immigranten, vooral uit de EU, de komende jaren naar verwachting weer sterk zal stijgen, in samenhang met een opbloei van de economie. In het kielzog van het stijgend aantal immigranten zal het aantal emigranten ook stijgen.

Voor de in Nederland geboren personen komt de nowcast voor 2006 uit op 62 duizend emigranten. Op de lange termijn loopt het aantal emigranten terug tot rond 43 duizend in 2050. Dit heeft vooral te maken met de krimp en vergrijzing van de autochtone bevolking. Het eindniveau voor de in Nederland geboren emigranten ligt daarmee ongeveer 7 duizend hoger dan in de vorige prognose. Dit is vooral een gevolg van het feit dat er nu meer inzicht bestaat in het emigratiegedrag van de tweede generatie allochtonen.

De resultaten voor de verschillende groepen migranten zijn samengevat in *staat 1*, waarin tevens de resultaten van de vorige prognose zijn vermeld. De veronderstellingen voor de verschillende groepen migranten leiden tot een totale emigratie van 93 duizend in 2050. Hieronder zullen zich 30 duizend westerse en 19 duizend niet-westerse emigranten bevinden. Het totaal aantal emigranten is op de lange termijn beduidend lager dan de laatste jaren is waargenomen en dan voor de eerstkomende jaren wordt verwacht. Dit komt enerzijds doordat de huidige (zeer) hoge aantallen emigranten naar verwachting niet van structurele aard zijn, zodat de emigratiekansen van zowel allochtonen als autochtonen zullen gaan dalen. Anderzijds spelen krimp en vergrijzing van de bevolking een rol in de uiteindelijk dalende emigratie.

Staat 1
Samenvatting van de resultaten van de emigratie

Herkomstgroepering	Prognose 2006–2050		Vorige prognose	
	2006 ¹⁾	2050	2006	2050
x 1 000				
Totaal	132	93	108	85
Nederland	62	43	48	36
Totaal niet-westers (1 ^e generatie)	37	19	31	17
waarvan:				
Turkije	3	1	3	1
Marokko	2	1	2	1
Suriname	2	1	2	1
Ned. Antillen/Aruba	4	3	4	3
Afrika	10	4	9	3
Azië	12	7	8	6
Latijns-Amerika	3	2	3	2
Totaal westers (1 ^e generatie)	33	30	30	32
waarvan:				
Indonesië	1	1	1	1
EU-26 ²⁾	22	19	19	14
Overig Europa ³⁾	4	3	6	8
Overig niet-Europa	6	7	4	10

¹⁾ Gebaseerd op cijfers tot en met september 2006.

²⁾ Bij de vorige prognose betrof deze groep de EU-24.

³⁾ Bij de vorige prognose was dit inclusief Bulgarije en Roemenië die per 1-1-2007 zijn toegetroten tot de EU.

Staat 2 geeft ter illustratie ook het saldo van de buitenlandse migratie weer, volgens de nieuwe en de vorige prognose. Op de lange termijn komt het saldo 6 duizend lager uit dan volgens de vorige prognose. Dit wordt vooral ver-

oorzaakt door de verwachte toenemende emigratie van autochtonen, tweede generatie allochtonen en EU-burgers.

Staat 2 Samenvatting van de resultaten van het saldo van de buitenlandse migratie

	Prognose 2006–2050		Vorige prognose	
	2006 ¹⁾	2050	2006	2050
	x 1 000			
Totaal	-31	24	-13	30
Nederland	-38	-18	-25	-15
Totaal niet-westers (1 ^e generatie)	-1	20	2	20
waarvan:				
Turkije	0	2	1	2
Marokko	0	2	1	2
Suriname	0	2	0	2
Ned. Antillen/Aruba	-1	2	-1	2
Afrika	-4	3	-3	3
Azië	2	7	3	7
Latijns-Amerika	2	2	1	2
Totaal westers (1 ^e generatie)	8	23	8	25
waarvan:				
Indonesië	0	1	0	1
EU-26 ²⁾	8	18	5	21
Overig Europa ³⁾	0	3	2	2
Overig niet-Europa	0	1	0	0

¹⁾ Gebaseerd op cijfers tot en met september 2006.

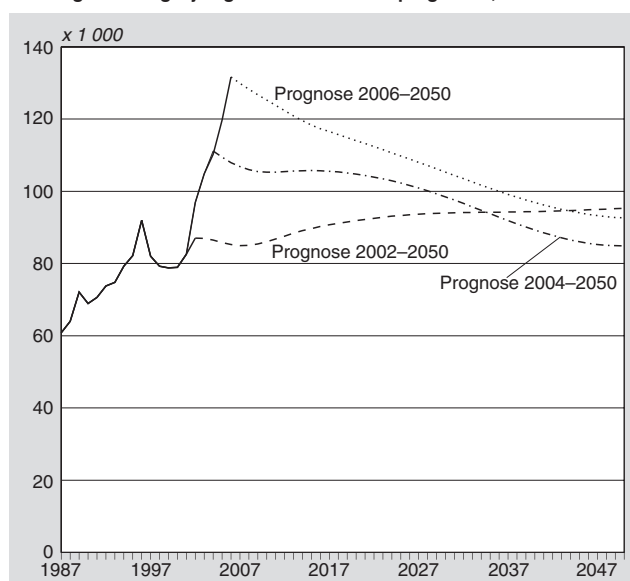
²⁾ Bij de vorige prognose betrof deze groep de EU-24.

³⁾ Bij de vorige prognose was dit inclusief Bulgarije en Roemenië die per 1-1-2007 zijn toegetreden tot de EU.

6. Vergelijking van verschillende prognoses

De verwachte aantallen emigranten volgens de laatste drie prognoses (2002–2050, 2004–2050 en 2006–2050) zijn voor wat betreft het totaal aantal emigranten weergegeven in *grafiek 7*. De verschillen tussen de drie prognoses op de lange termijn zijn gering: het eindniveau varieert tussen 85 en 95 duizend. Het verschil tussen de prognoses betreft vooral de korte termijn. De prognoses van 2002–2050 en 2004–2050 voorspelden een emigratie in 2006 die respectievelijk 46 duizend en 24 duizend onder het niveau lag dat in de huidige prognose als nowcast voor 2006 is geraamd. In beide voorgaande prognoses werd een snelle daling van de emigratie verwacht, gevolgd door een zeer geleidelijke

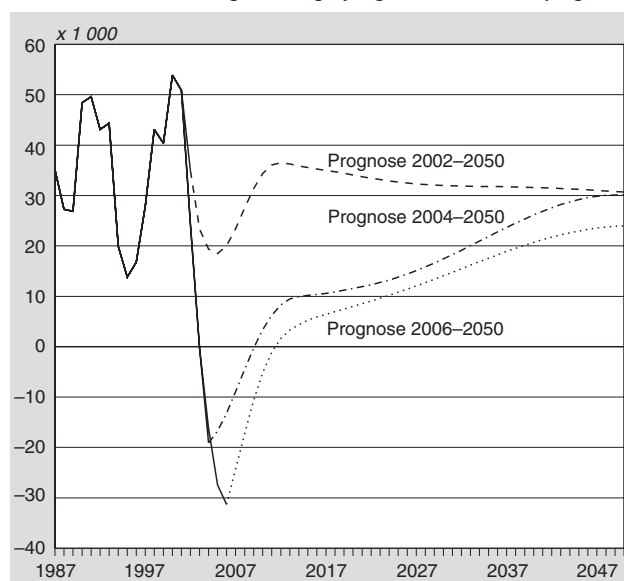
7. Emigratie: vergelijking van verschillende prognoses, 1987–2050

stijging (prognose 2002–2050), respectievelijk aanhoudende daling (prognose 2004–2050). Ook in de nieuwe prognose wordt een constante daling van de emigratie verwacht. Deze komt in 2050 uit op 93 duizend, een waarde die zich tussen die volgens de beide vorige prognoses bevindt.

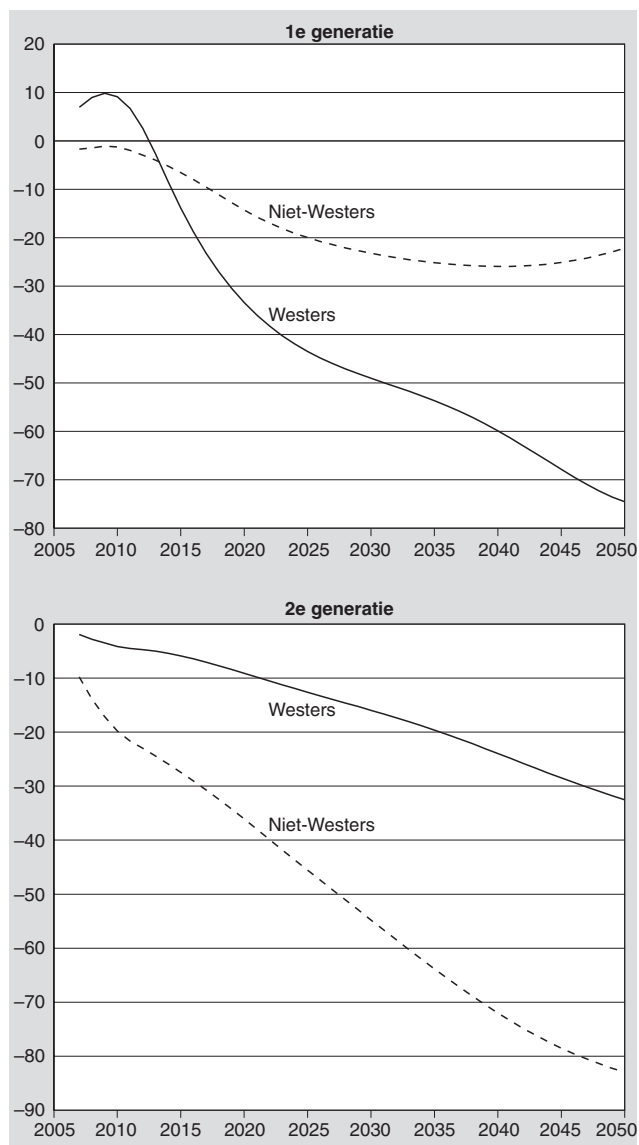
De verschillen in de emigratieprognoses hebben, samen met de immigratieprognoses (Nicolaas, 2007), uiteraard consequenties voor het saldo van de buitenlandse migratie dat in de verschillende prognoses werd verwacht. *Grafiek 8* geeft hiervan een overzicht voor de laatste drie langetermijnprognoses. Ook hier geldt dat de verschillen tussen de eindniveaus bescheiden zijn: deze variëren tussen 24 duizend en 31 duizend. Op korte termijn zijn de verschillen echter aanzienlijk. Met de huidige kennis heeft de prognose van 2002–2050 wat betreft *timing* het dieptepunt in het saldo goed voorspeld: rond 2005–2006 werd toen het laagste saldo buitenlandse migratie verwacht van ongeveer 20 duizend. Ook in de huidige prognose wordt verwacht dat 2006 het dieptepunt in het saldo te zien zal geven, met dit verschil echter dat het *niveau* 50 duizend lager ligt dan volgens de prognose 2002–2050 en uitkomt op -31 duizend. De omslag naar een positief migratiesaldo wordt nu voorzien in 2012, twee jaar later dan in de vorige prognose werd verondersteld.

8. Saldo buitenlandse migratie: vergelijking van verschillende prognoses

De aantallen immigranten en emigranten per jaar hebben op hun beurt weer invloed op de omvang van de eerste generatie allochtonen in ons land. Doordat in de huidige prognose op termijn per saldo minder westerse migranten worden verwacht dan in de vorige prognose, neemt de omvang van de eerste generatie westerse allochtonen geleidelijk af. In 2050 zijn er naar verwachting 1057 duizend westerse allochtonen van de eerste generatie, 75 duizend minder dan in de vorige prognose werd verwacht (*grafiek 9*). Bij de niet-westerse allochtonen is het verschil met de vorige prognose geringer, aangezien het eindniveau van het saldo buitenlandse migratie voor deze groep in beide prognoses gelijk is.

9. Aantal allochtonen: prognose 2006–2050 minus prognose 2004–2050, 2007–2050

De aantallen eerste generatie allochtonen beïnvloeden vervolgens de aantallen allochtonen van de tweede generatie. Volgens de nieuwe prognose zijn er in 2050 bijna 1,5 miljoen niet-westerse allochtonen van de tweede generatie, 83 duizend minder dan in de vorige prognose werd verwacht. Het aantal westerse tweede generatie allochtonen zal met 1062 duizend in 2050 ongeveer 30 duizend lager zijn dan volgens de vorige prognose.

Literatuur

Alders, M. en H. Nicolaas, 2003, Administratieve correcties in de bevolkingsstatistiek. *Bevolkingstrends* 51(4), blz. 46–51.

Bekke, S. ter, H.P. van Dalen en K. Henkens, 2005, Emigratie van Nederlanders: geprikkeld door bevolkingsdruk. *Demos* 21(4), blz. 25–28.

Garssen, J. en C. van Duin., 2006, Bevolkingsprognose 2006–2050: belangrijkste uitkomsten. *Bevolkingstrends* 54(4), blz. 85–92.

Jong, A. de, en H. Nicolaas, 2005, Prognose van emigratie op basis van een retourmigratiemodel. *Bevolkingstrends* 53(1), blz. 24–31.

Nicolaas, H., 2007, Bevolkingsprognose 2006–2050: veronderstellingen over immigratie. *Bevolkingstrends* 55(1), blz. 57–64.